

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ตอนที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ และนำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 ฉบับ เป็นนักเรียนชาย 231 คน นักเรียนหญิง 219 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำส่งทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 425 ฉบับ เป็นนักเรียนชาย 216 คน นักเรียนหญิง 209 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พี ซี พลัส (SPSS/PC+) โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนตามตัวแปรเพศ โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 425 คน เป็นนักเรียนชาย 216 คน นักเรียนหญิง 209 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี ส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อวัน วันละ 16-20 นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา บิดา มารดา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา บิดาส่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแม่บ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวน 4-5 คน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพนอกจากที่โรงเรียนแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง รองลงมาคือ โทรทัศน์

2. ความรู้และการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 17.59 (จากคะแนนเต็ม 23 คะแนน)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนมีความรู้ในระดับดีมาก 13 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

- 2.1.1 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพข้อใดถูกต้องมากที่สุด
- 2.1.2 ข้อใดเป็นแหล่งบริการสุขภาพแก่ผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้สะดวกที่สุด
- 2.1.3 ยาทิงเจอร์ใช้กับแผลชนิดใด

- 2.1.4 ลักษณะอาหารกระป๋องในข้อใดที่ไม่ควรเลือกซื้อ
- 2.1.5 ยาสามัญประจำบ้านหมายถึงยาคือใด
- 2.1.6 ก่อนรับประทานอาหารกระป๋องประเภทอาหารคาวนักเรียนควรทำอย่างไร
- 2.1.7 การเลือกซื้อปลาตามข้อใดจึงจะได้ปลาที่ใหม่สด
- 2.1.8 ข้อใดเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุดในการเลือกซื้ออาหาร
- 2.1.9 ข้อใดเป็นการใช้ภาชนะพลาสติกบรรจุอาหารได้ปลอดภัยที่สุด
- 2.1.10 ข้อใดเป็นวิธีป้องกันพิษภัยอันเกิดจากการใช้ภาชนะพลาสติกที่ถูกต้อง
- 2.1.11 ยาในข้อใดเป็นยาอันตรายที่ไม่ควรซื้อไปรับประทานเอง
- 2.1.12 ควรเลือกซื้อน้ำปลาที่มีลักษณะอย่างไรจึงจะได้น้ำปลาแท้และมีคุณภาพดี
- 2.1.13 ข้อใดเป็นหลักในการใช้บริการทางสุขภาพที่ควรกระทำที่สุด

ข้อความที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำมี 1 ข้อ ได้แก่

- 2.1.1 อันตรายจากของเล่นพลาสติกเกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนชายมีความรู้ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 16.94 โดยมีความรู้ในระดับดีมาก 9 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

- 2.1.1 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพข้อใดถูกต้องมากที่สุด
- 2.1.2 ข้อใดเป็นแหล่งบริการสุขภาพแก่ผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้สะดวกที่สุด
- 2.1.3 ยาทีงเจอร์ใช้กับแผลชนิดใด
- 2.1.4 ลักษณะอาหารกระป๋องในข้อใดที่ไม่ควรเลือกซื้อ

- 2.1.5 ยาสามัญประจำบ้านหมายถึงยาชนิดใด
- 2.1.6 การเลือกซื้อปลาตามข้อใดจึงจะได้ปลาที่ใหม่สด
- 2.1.7 ข้อใดเป็นหลักสำคัญที่สุดในการเลือกซื้ออาหาร
- 2.1.8 ก่อนรับประทานอาหารกระป๋องประเภทอาหารคาวนักเรียนควรทำอย่างไร
- 2.1.9 ข้อใดเป็นการใช้ภาชนะพลาสติกบรรจุอาหารได้ปลอดภัยที่สุด

ข้อความรึที่นักเรียนชายมีความรู้ยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำมี 3 ข้อ เรียงจากน้อยไปหามากดังนี้

- 2.1.1 อันตรายจากของเล่นพลาสติกเกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด
- 2.1.2 สารปรุงแต่งอาหารในข้อใดใช้แทนผงชูรสได้
- 2.1.3 หน่วยงานใดที่ไม่สามารถให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 18.26 โดยมีความรู้ยู่ในระดับดีมาก 14 ข้อ เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

- 2.1.1 ข้อใดเป็นแหล่งบริการสุขภาพแก่ผู้มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้สะดวกที่สุด
- 2.1.2 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพข้อใดถูกต้องมากที่สุด
- 2.1.3 ยาทีงเจอร์ใช้กับแผลชนิดใด
- 2.1.4 ก่อนรับประทานอาหารกระป๋องประเภทอาหารคาวนักเรียนควรทำอย่างไร
- 2.1.5 ยาสามัญประจำบ้านหมายถึงยาชนิดใด
- 2.1.6 ลักษณะอาหารกระป๋องในข้อใดที่ไม่ควรเลือกซื้อ

- 2.1.7 ข้อใดเป็นวิธีป้องกันพิษภัยอันเกิดจากการใช้ภาชนะพลาสติกที่ถูกต้องที่สุด
- 2.1.8 การเลือกซื้อปลาตามข้อใดจึงจะได้ปลาที่ใหม่สด
- 2.1.9 ข้อใดเป็นหลักสำคัญที่สุดในการเลือกซื้ออาหาร
- 2.1.10 ข้อใดเป็นการใช้ภาชนะพลาสติกบรรจุอาหารได้ปลอดภัยที่สุด
- 2.1.11 ขาในข้อใดเป็นยาอันตรายที่ไม่ควรซื้อไปรับประทานเอง
- 2.1.12 ควรเลือกซื้อน้ำปลาที่มีลักษณะอย่างไรจึงจะได้น้ำปลาแท้และคุณภาพดี
- 2.1.13 เพราะเหตุใดจึงไม่ควรซื้อยาเก็บไว้ครั้งละมากๆ
- 2.1.14 ข้อใดเป็นหลักในการใช้บริการสุขภาพที่ควรกระทำที่สุด

ข้อความที่นักเรียนหญิงมีความรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำมี 1 ข้อดังนี้

- 2.1.1 อันตรายจากของเล่นพลาสติกเกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด

2.2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับบริโภคเพื่อสุขภาพระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย สำหรับข้อคำถามที่แตกต่างกันมี 8 ข้อดังนี้

- 2.2.1 ก่อนรับประทานอาหารกระป๋องประเภทอาหารคาวนักเรียนควรทำอย่างไร
- 2.2.2 สารปรุงแต่งอาหารในข้อใดใช้แทนผงชูรสได้
- 2.2.3 ข้อใดเป็นวิธีป้องกันพิษภัยอันเกิดจากการใช้ภาชนะพลาสติกที่ถูกต้องที่สุด
- 2.2.4 ขาในข้อใดเป็นยาอันตรายที่ไม่ควรซื้อไปรับประทานเอง

- 2.2.5 เพราะเหตุใดจึงไม่ควรซื้อยาเก็บไว้ครั้งละมากๆ
- 2.2.6 สถานที่ใดที่ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในระดับตำบล
- 2.2.7 ข้อใดเป็นแหล่งบริการสาธารณสุขแก่ผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้สะดวกที่สุด
- 2.2.8 หน่วยงานใดที่ไม่สามารถให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค

3. ทักษะและการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.98

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนมีความรู้ในระดับดีมาก 1 ข้อ ดังนี้

3.1.1 ผลไม้สดตามฤดูกาลจะมีคุณภาพดีและราคาถูก

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพต่ำสุดเพียงระดับพอใช้ สำหรับข้อทัศนคติที่นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้มี 2 ข้อ เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 3.1.1 ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นสถานพยาบาลสำหรับผู้มีรายได้น้อย
- 3.1.2 น้ำตาลทรายสีขาวจัด เป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนชายมีทัศนคติอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.93 โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากมี 1 ข้อ คือ

3.1.1 ผลไม้สดตามฤดูกาลจะมีคุณภาพดีและราคาถูก

ส่วนข้อที่นักเรียนชายมีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้มี 4 ข้อ เรียงจากน้อยไปมากดังนี้

3.1.1 ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นสถานบริการสำหรับผู้มีรายได้น้อย

3.1.2 น้ำตาลทรายสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย

3.1.3 การรักษาโรคด้วยยาฉีดทำให้หายเร็วกว่ายารับประทาน

3.1.4 น้ำมันพืชทุกชนิดเป็นน้ำมันที่มีคุณภาพดี

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.02 โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากมี 1 ข้อ คือ

3.1.1 ผลไม้สดตามฤดูกาลจะมีคุณภาพดีและราคาถูก

ส่วนข้อที่นักเรียนหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้มี 2 ข้อ เรียงจากน้อยไปมากดังนี้

3.1.1 ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นสถานบริการสำหรับผู้มีรายได้น้อย

3.1.2 น้ำตาลทรายสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย

3.2 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับ

การบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย สำหรับข้อความที่แตกต่างกันมี 8 ข้อ และเป็นข้อที่นักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชายทั้งหมด ดังนี้

ทัศนคติทางบวก

3.2.1 อาหารสีสดฉ่ำฉ่ำจะมีอันตราย

ทัศนคติทางลบ

3.2.2 การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือยาพิจารณาจากคำโฆษณาอย่างเดียวก็เพียงพอ

3.2.3 ผลิตภัณฑ์หรือบริการสุขภาพที่มีการโฆษณามาก ๆ สามารถเชื่อถือได้

3.2.4 อาหารจะอร่อยต้องใส่ผงชูรส

3.2.5 น้ำมันพืชทุกชนิดเป็นน้ำมันที่มีคุณภาพดี

3.2.6 น้ำตาลทรายสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย

3.2.7 การรักษาโรคด้วยยาฉีดทำให้หายเร็วกว่ายารับประทาน

3.2.8 ถ้าร่างกายแข็งแรงดีไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์

4. การปฏิบัติและการเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.86

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยส่วนรวมนักเรียนมีความรู้อยู่ในระดับดีมาก 2 ข้อ เรียงจากมากไปน้อยดังนี้

การปฏิบัติทางบวก

- 4.1.1 ฉันทล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน
- 4.1.2 ฉันทสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพต่ำสุดเพียงระดับพอใช้ และไม่มีข้อใดที่นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับต้องแก้ไข สำหรับข้อปฏิบัติที่อยู่ในระดับพอใช้มี 5 ข้อ เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 4.1.1 ฉันทบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่อาหารในกล่องโฟมบรรจุอาหาร
- 4.1.2 เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ฉันทไปรับบริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาล
- 4.1.3 ฉันทเก็บยาของฉันทที่ใช้รักษาได้ผลไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาเพื่อรักษาในครั้งต่อไป
- 4.1.4 ฉันทไปตรวจฟันที่คลินิกทำฟันทุกปี
- 4.1.5 ฉันทบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนชายมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.80 โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก 1 ข้อ ดังนี้

การปฏิบัติทางบวก

- 4.1.1 ฉันทล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน

ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ มี 6 ข้อ เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 4.1.1 ฉันทบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่อาหารในกล่องโฟมบรรจุอาหาร
- 4.1.2 เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ฉันทไปรับบริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาล
- 4.1.3 ฉันทบอกผู้ประกอบการอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร
- 4.1.4 ฉันทไปตรวจพื้นที่คลินิกทำฟันทุกปี
- 4.1.5 ฉันทเก็บยาของฉันทที่ใช้รักษาได้ผลไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาเพื่อรักษาในครั้งต่อไป
- 4.1.6 ฉันทสังเกตลักษณะของน้ำส้มสายชูและพริกคองก่อนปรุงรสถ้วยเดียว

เมื่อแยกตามเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนน เท่ากับ 2.91 โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก 2 ข้อ เรียงจากมากไปน้อยดังนี้

การปฏิบัติทางบวก

- 4.1.1 ฉันทล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน
- 4.1.2 ฉันทสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ

ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้มี 5 ข้อ เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้

- 4.1.1 ฉันทบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่อาหารในกล่องโฟมบรรจุอาหาร
- 4.1.2 ฉันทเก็บยาของฉันทที่ใช้รักษาได้ผลไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาเพื่อรักษาในครั้งต่อไป

- 4.1.3 เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ฉ้นไปรับบริการจากสถานบริการ
สาธารณสุขของรัฐบาล
- 4.1.4 ฉ้นไปตรวจฟันที่คลินิกทำฟันทุกปี
- 4.1.5 ฉ้นบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร

4.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ข้อ และทุกข้อนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชายดังนี้

การปฏิบัติทางบวก

- 4.2.1 ฉ้นอ่านข้อมูลบนฉลากของหีบห่อสินค้าอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า
- 4.2.2 ฉ้นล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน
- 4.2.3 ฉ้นสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ
- 4.2.4 ฉ้นบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร
- 4.2.5 ฉ้นซื้อน้ำปลาที่มีลักษณะใส สีน้ำตาลปนแดง และมีฉลากในการปรุงอาหาร
- 4.2.6 ฉ้นจัดเก็บยาสำหรับประทานและยาใช้ภายนอกแยกออกจากกัน

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้โดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพผู้บริโภคไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 และในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) จึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีการพัฒนาความรู้ในเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพให้อยู่ในระดับดี ดังที่ สุชาติ โสภประยูร (2514) กล่าวว่า การสอนสุขศึกษาเป็นขบวนการที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน เด็ก ๆ จึงควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันตั้งแต่ชั้นอนุบาลเรื่อยไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ประกอบกับปัจจุบันได้มีการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) บ้างแล้วกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรฉบับนี้เน้นทักษะกระบวนการ จึงอาจทำให้ครูนำทักษะกระบวนการ 9 ขั้น มาใช้ในการสอนและยังอาจนำวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการทำกิจกรรมมากขึ้น เช่น กระบวนการกลุ่ม การศึกษาค้นคว้า เป็นต้น มาใช้กับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลมัย จันดีะยอด (2535) ที่พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน และผลการวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว (2535) พบว่า ครูใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มมากที่สุด รองลงมาคือใช้การศึกษาค้นคว้า จากการสอนด้วยวิธีดังกล่าวจึงทำให้นักเรียน

สามารถมองเห็นปัญหา รู้จักวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหา อันเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ดังที่ บรรลือ พฤกษ์วัน (2531) กล่าวว่า การเรียนการสอนในระดับศึกษานั้นเน้นหนักในกิจกรรม ดังนั้น กิจกรรมจึงเป็นทางสำคัญที่จะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ทั้งปวงของเด็กวัยนี้

นอกจากนี้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งเป็นแหล่งที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ การสื่อสาร และการคมนาคม จึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จากสื่อมวลชน ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สื่อมวลชนจึงเข้ามามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคที่ถูกต้องและทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบันมากขึ้น ดังที่ ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2533) กล่าวว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก ในด้านการเรียนรู้ของเด็กสื่อมวลชนยอมนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษาได้ดี ประกอบกับในปัจจุบันรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภค จึงมีการดำเนินงานในการเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน โดยเน้นทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ (กระทรวงสาธารณสุข, 2538) จึงช่วยให้นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้อีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการเรียนในบทเรียน ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปพบว่า นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพจากโทรทัศน์ ร้อยละ 64.7 หนังสือพิมพ์ร้อยละ 35.3 วิทยุ ร้อยละ 22.4 การเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชนที่นักเรียนได้รับจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ที่อยู่ในระดับดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วจึงอาจทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริศจี ศิริบุญย์ (2531) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11 มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ผลการวิจัยของสุวรรณี โพธิศรี, งามทรัพย์ เทศะบำรุง และวิมล คำสวัสดิ์ (2537) ก็พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดีอีกด้วย

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำในเรื่อง "อันตรายจากของเล่นพลาสติกเกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด" อาจเนื่องมาจากหลักสูตรมีการบรรจุเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมาก ครูจึงจำเป็นต้องเร่งสอนให้ทันกับเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไล ทองแผ่ (2529) ที่พบว่า จำนวนเนื้อหาของหลักสูตรในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีมากเกินไปไม่สามารถสอนได้ทันเวลา ทำให้ครูไม่สามารถเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากของเล่นพลาสติกได้ จึงทำให้นักเรียนไม่ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากสีสันทหรือโลหะหนักที่อยู่ในของเล่นพลาสติก จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากของเล่นพลาสติกอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำในรายข้อเรื่อง "สารปรุงแต่งอาหารในข้อใดมีอันตรายน้อยที่สุด" "สารปรุงแต่งอาหารในข้อใดใช้แทนผงชูรสได้" "หน่วยงานใดที่ไม่สามารถให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค" และนักเรียนมีความรู้ในระดับปานกลางในรายข้อเรื่อง "เมื่อซื้อยาแล้วควรเก็บรักษาอย่างไรจึงจะถูกต้องที่สุด" "บุคคลในข้อใดที่มีหน้าที่รักษาโรคทั่วไปโดยทางยา" "สถานที่ใดที่ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในระดับตำบล" ซึ่งจากการที่พบว่านักเรียนมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำและในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรจะทำให้ความรู้แก่นักเรียนโดยเน้นในเรื่อง การใช้สารปรุงแต่งอาหาร การชื้อยา และการรับบริการสุขภาพที่ถูกต้องปลอดภัย เพื่อพัฒนาความรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพราะถ้านักเรียนมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ไม่ดีพออาจจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการให้ความรู้แก่นักเรียนย่อมจะช่วยพัฒนาความรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น อันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ถูกต้องและส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาพดีต่อไป

1.2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้สาเหตุอาจเนื่องมาจากระดับพัฒนาการทางด้านร่างกายและวุฒิภาวะ ซึ่งเด็กหญิงจะมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชาย ดังที่ สุชา จันทรเฒและสุรางค์ จันทรเฒ (2520) กล่าวว่า เด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี ทั้งทางด้านร่างกายและวุฒิภาวะ จึงทำให้เด็กหญิงมี

เหตุผลและมีความรับผิดชอบตามบทบาททางเพศของตน รู้จักแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ หรือจากแหล่งข่าวสารข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับเด็กในวัยประถมศึกษาจะมีความสนใจที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนตามเพศของตน โดยเด็กชายสนใจเรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ เด็กหญิงสนใจเรื่องการครัว ตัดเย็บ (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533) จึงทำให้เด็กหญิงมีการแสวงหาความรู้ตามความสนใจ นอกจากนี้เด็กหญิงอาจได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองให้รับผิดชอบช่วยเหลือทางด้านงานบ้าน งานครัว ในขณะที่เด็กชายกลับไม่มีความสนใจในเรื่องนี้ จึงทำให้นักเรียนหญิงซึ่งมีความสนใจในเรื่อง งานครัว การตัดเย็บ มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับที่มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช (2526) พบว่า ในเด็กผู้ชายมักจะทำคะแนนสอบการอ่านได้น้อยกว่าเด็กผู้หญิง ในระดับประถมศึกษาอย่างเห็นได้ชัด ในเนื้อหาเรื่องที่เด็กอ่านแล้วไม่สนใจ ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงอาจทำให้นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ ยศแก้ว (2530) พบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริศจี ศิริบุญย์ (2531) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้เรื่องการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนชาย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพเป็นรายข้อระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้ดีกว่านักเรียนชายทุกข้อ ในเรื่องการปฏิบัติในการรับประทานอาหาร ระวัง การใช้สารปรุงแต่งอาหาร วิธีป้องกันพิษภัยอันเกิดจากการใช้ภาชนะพลาสติก ยาอันตรายที่ไม่ควรซื้อรับประทาน การซื้อยาไว้ใช้ประจำบ้าน แหล่งบริการสุขภาพสำหรับประชาชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนหญิงมีความสนใจในเรื่องงานบ้าน งานครัว จึงมีความตั้งใจเรียนและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพที่ตนเองสนใจมากกว่านักเรียนชาย ประกอบกับนักเรียนหญิงอาจได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาหาร หรือช่วยดูแลสุขภาพของคนภายในบ้านมากกว่านักเรียนชาย ทำให้นักเรียนหญิงได้นำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์มาใช้ในการตอบคำถาม เป็นผลให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีความรู้ดีกว่านักเรียนชาย

2. ทักษะเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพ

2.1 จากผลการศึกษาทักษะเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีทักษะเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จัดเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (อายุประมาณ 11-12 ปี) ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเริ่มมีความก้าวหน้าทางด้านความคิด ความเข้าใจ สามารถหาเหตุผลเพื่อมาอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้องมากขึ้น การสอนสุขศึกษาในระดับนี้ทักษะจึงควรได้รับการเน้นเป็นอันดับที่หนึ่ง การปฏิบัติและความรู้ควรเน้นเป็นอันดับที่สองรองลงมาด้วยกันตามลำดับ (สุชาติ โสสมประยูร, 2525) จากการสอนสุขศึกษาที่เน้นในด้านทักษะเป็นอันดับที่หนึ่ง จึงอาจเป็นผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพให้อยู่ในระดับดี ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันมีการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และจดจำเนื้อหาได้ด้วยตนเอง อันจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะเสริมสร้างให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ บรรลือ พฤกษ์วัน (2531) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาเน้นหนักในกิจกรรม ดังนั้น กิจกรรมจึงเป็นทางสำคัญที่จะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของเนื้อหาที่ใช้ในการสอนได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นผลให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี จึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาวท (Schwartz, 1975) พบว่า ความรู้ทางโภชนาการมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ

อีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการสั่งสอนอบรมของพ่อแม่ที่มีต่อนักเรียน อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียน ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ร้อยละ 84.5 ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองจึงอาจมีส่วนในการพัฒนาทัศนคติโดยให้การอบรมสั่งสอนกับนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังพื้นฐานทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภควิถีเพื่อสุขภาพจากครอบครัวเป็นแห่งแรก ก่อน

ที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียน พื้นฐานของทัศนคติดังกล่าวจึงอาจเป็นปัจจัยในการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องการบริหารโรคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ จันทิภา ลิมปิเจริญ (2522) กล่าวว่า ทัศนคติของคนส่วนมากได้จากพ่อแม่ พ่อแม่เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในครอบครัว อันเป็นแห่งแรกที่ทำให้การอบรมปลูกฝังลักษณะต่าง ๆ แก่คน

นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อมวลชนอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของนักเรียน ซึ่งจากการให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการบริหารโรคของรัฐบาลทางสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีการกระทำอย่างต่อเนื่องอาจทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารโรคเพื่อสุขภาพ ดังที่ จันทิภา ลิมปิเจริญ (2522) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสิ่งแวดล้อมที่ค่อย ๆ สร้างทัศนคติให้เกิดแก่บุคคลได้ สื่อมวลชนเป็นต้นว่า วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ถ้าได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ จากแหล่งดังกล่าวบ่อยๆ เข้า จะทำให้เกิดความนิยมเอียงหรือจิตใจเอนเอียงคล้อยตามสิ่งนั้นโดยไม่รู้ตัว การที่นักเรียนได้รับข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารโรคเพื่อสุขภาพจากสื่อมวลชนจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารโรคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี

นอกจากนั้นจากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารโรคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดีมากในเรื่อง "ผลไม้สดตามฤดูกาลจะมีคุณภาพดีและราคาถูก" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์ ซึ่งผลไม้แต่ละชนิดจะออกผลตามฤดูกาลโดยเฉพาะเดือนมิถุนายน-กันยายนที่เป็นช่วงฤดูฝน จะมีผลไม้ออกผลมาพร้อมกันหลายชนิดผลไม้จึงมีราคาถูก ทำให้ผู้ปกครองสามารถซื้อผลไม้มาให้นักเรียนรับประทานได้บ่อยครั้ง ประกอบกับนักเรียนได้รับความรู้จากที่โรงเรียนว่า การซื้อผลไม้ควรซื้อตามฤดูกาลจึงจะได้ผลไม้ที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าการซื้อผลไม้ นอกฤดูกาลรับประทาน ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการซื้อผลไม้สดตามฤดูกาลรับประทาน จึงอาจส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติดีมากในเรื่องดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารโรคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ ยศแก้ว (2530) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาลเขตกการศึกษา 8 มีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครอยู่ในระดับดี และงานวิจัยของ ศิริศจี ศิริบุญ (2531) ปาลีรัฐ พิทักษ์ดำรงกิจ (2538) วัฒนา ประกอบแสง (2538) สุดาวรรณ จันทร์มิตร (2538) ศิริลักษณ์ เลิศวิริยจิตต์

(2538) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 11 ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ในเรื่อง "ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นสถานพยาบาลสำหรับผู้มีรายได้น้อย" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนพบว่าโดยทั่วไปผู้ที่มาใช้บริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาล มักจะเป็นคนจนหรือคนที่มียรายได้น้อย จึงอาจทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อศูนย์บริการสาธารณสุขว่าเป็นสถานพยาบาลของผู้ที่มีรายได้น้อย

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้ ในเรื่อง "น้ำตาลทรายสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย" สาเหตุอาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมักนิยมซื้อน้ำตาลทรายขาวมาใช้ในการปรุงอาหารมากกว่าน้ำตาลทรายแดง ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับการใช้น้ำตาลทรายที่มีสีขาวในการปรุงอาหาร จึงอาจเกิดทัศนคติว่าน้ำตาลที่มีสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย โดยไม่ทราบว่าน้ำตาลทรายที่มีความขาวผิดปกติอาจเกิดจากการนำสารฟอสฟอรีนที่ใช้ในวงการอุตสาหกรรมย้อมผ้า ได้แก่ สารจำพวกไฮโดรซัลไฟท์ มาลากลอบใช้ในอุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลทราย เป็นเหตุให้ผู้บริโภคที่รับประทานอาหารที่มีสารฟอสฟอรีนตกค้างอยู่ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, 2536) จึงทำให้นักเรียนขาดความตระหนักถึงอันตรายของการบริโภคน้ำตาลทรายที่มีสีขาวจัด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้ให้นักเรียนมีทัศนคติเรื่องนี้อยู่ในระดับพอใช้

2.2 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสนใจของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเด็กอายุ 11-12 ปี โดยเด็กชายมักสนใจในเรื่องของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ในขณะที่เด็กหญิงสนใจในเรื่องการครัว เย็บปักถักร้อย การแสดงของพฤติกรรมจึงเป็นผลมาจากสิ่งที่เด็กสนใจซึ่งพฤติกรรมที่เด็กชายแสดงมากกว่าเด็กหญิงอย่างชัดเจนได้แก่ การเล่นในคอกทราย การเอาก้อนอิฐมาต่อเป็นรูปต่าง ๆ ส่วนพฤติกรรมที่เด็กหญิงชอบแสดงมากกว่าเด็กชายอย่างชัดเจน

ได้แก่ การทำงานศิลปะต่าง ๆ การเล่นในครัว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526) จะเห็นได้ว่าจากพฤติกรรมที่เด็กชายและเด็กหญิงแสดงออกมาแตกต่างกัน อาจเป็นผลมาจากนักเรียนมีทัศนคติต่อสิ่งที่ตนสนใจแตกต่างกัน ประกอบกับนักเรียนหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อน รักสวยรักงาม นักเรียนหญิงจึงได้รับการอบรมจากบิดามารดาในเรื่องการบ้าน การครัว ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการช่วยเหลือบิดามารดาในการประกอบอาหาร จึงทำให้นักเรียนหญิงได้รับการปลูกฝังทัศนคติ ในเรื่องการบริโภคที่ถูกต้องมากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งการที่นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชายอาจส่งผลให้นักเรียนหญิงมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชายด้วย จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนอ ทิพย์พิมลรัตน์ (2534) อรวรรณ พงศ์พุทธชาติ (2535) และ สำเร็จ วงษ์เฟือก (2536) พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อในเรื่องการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนชาย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายข้อ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชายทุกข้อ ในเรื่อง "อาหารสีจืดจางมักมีอันตราย อาหารจะอร่อยต้องใส่ผงชูรส" "น้ำมันพืชทุกชนิดเป็นน้ำมันที่มีคุณภาพดี" "น้ำตาลทรายสีขาวจัดเป็นน้ำตาลทรายที่บริสุทธิ์และไม่มีอันตราย" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนหญิงมักมีโอกาสในการช่วยเหลือผู้ปกครองในการซื้ออาหารและประกอบอาหารมากกว่านักเรียนชาย จึงได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องของการใช้สารปรุงแต่งในการประกอบอาหารให้ถูกต้องและปลอดภัยจากผู้ปกครอง ซึ่งการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองอาจทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทัศนคติในเรื่องดังกล่าวได้ดีกว่านักเรียนชาย

นอกจากนี้ นักเรียนหญิงยังมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชายในเรื่อง "การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือยาพิจารณาจากคำโฆษณาอย่างเดียวก็น่าเชื่อถือ" และ "ผลิตภัณฑ์หรือบริการสุขภาพที่มีการโฆษณา มาก ๆ สามารถเชื่อถือได้" อาจมีสาเหตุมาจากเด็กหญิงมีความเจริญทางด้านวุฒิภาวะได้เร็ว

กว่าเด็กชาย (ฉวีวรรณ กีนาวงศ์, 2533) ซึ่งทำให้นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต จึงมีความสนใจในการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่นหนังสือ โทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์มากกว่านักเรียนชายในวัยเดียวกัน จึงอาจทำให้นักเรียนหญิงได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริโภค เป็นผลให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจซื้อสินค้าและรับบริการทางสุขภาพได้ดีกว่าเด็กชาย

และนักเรียนหญิงมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชายในเรื่อง"การรักษาโรคด้วยยาฉีด ทำให้หายเร็วกว่ายารับประทาน" และ"ถ้าร่างกายแข็งแรงก็ไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนหญิงมีความสนใจในสุขภาพของตน จึงทำให้มีความเอาใจใส่ต่อการดูแลสุขภาพมากกว่านักเรียนชาย ประกอบกับนักเรียนหญิงอาจต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพสมาชิกในครอบครัว จึงอาจทำให้นักเรียนหญิงได้รับการอบรมให้มีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องการใช้ยารักษาโรคและดูแลสุขภาพมากกว่าเด็กชาย

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ

3.1 จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เน้นให้ครูได้นำการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการมาใช้กับนักเรียน ถึงแม้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2538 จะยังคงมีการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แต่ครูบางท่านอาจได้รับการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) บ้างแล้ว จึงทำให้ครูนำวิธีสอนแบบเน้นการใช้ทักษะกระบวนการมาปรับให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของตน (สมคิด อยู่แก้ว, 2535) จากการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการดังกล่าวนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ตระหนักในความสำคัญแล้ว ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง เป็นผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการเรียน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาติ โสมประยูร (2514) ที่กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนมีความรู้และทัศนคติที่ดีจะช่วยให้การปฏิบัติดีขึ้น โดยเฉพาะ

อย่างไร้การสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนด้วยการปฏิบัติจริงด้วยนั้น ย่อมมีผลโดยตรงในการส่งเสริมการปฏิบัติของนักเรียน

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี จึงอาจส่งผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ดังที่สุชาติ โสมประยูร (2525) กล่าวว่า ทัศนคติมีบทบาทมากทีเดียวในเรื่องสุขปฏิบัติของนักเรียน เพราะว่าทัศนคติที่ดีที่นักเรียนมีต่อความรู้ที่ได้รับ จะช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ที่นอกจากจะจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทานแล้ว ยังช่วยฝึกให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกซื้อ เลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งโครงการอาหารกลางวันจะอยู่ในความดูแลของครูโภชนาการ ครูจึงเป็นผู้ที่ควบคุมให้มีการจัดทำอาหารที่มีคุณค่าถูกต้องตามหลักโภชนาการ อาหารหรือขนมที่มีจำหน่ายจึงมีราคาถูกและมีคุณค่าต่อร่างกาย โดยผลจากการฝึกให้นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ จึงช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรับประทานอาหารที่ดี อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีในการเลือกซื้ออาหาร และสินค้าสำหรับการบริโภคในชีวิตประจำวันของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฟิชแมน (Fishman, 1985) ที่พบว่า การสอนเด็กในเรื่องการเลือกซื้ออาหารจะช่วยให้เด็กสามารถพิจารณาอาหารก่อนที่จะเลือกซื้อ และสามารถเลือกซื้ออาหารให้กับตนเองและคนอื่นได้ ผลจากการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูจันทร์ จันทรมา (2529) ที่พบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน มีการปฏิบัติในการรับประทานอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ดี

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก เรื่อง "ฉันทล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน" เหตุผลที่นักเรียนปฏิบัติเช่นนี้เนื่องจากทำให้สะอาดและปลอดภัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสอนโดยเน้นให้นักเรียนทราบว่าผลไม้สดจะมีสิ่งสกปรก และยาฆ่าแมลงติดอยู่บนเปลือกของผลไม้ ถ้ารับประทานโดยไม่ล้างก่อนจะทำให้

เกิดอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งทำให้นักเรียนตระหนักถึงอันตรายของสิ่งสกปรกและขาม่าแมลง นักเรียนจึงล้างผลไม้สดก่อนรับประทานทุกครั้ง

นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับดีมากอีกประการหนึ่ง คือ "ฉันสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ" เหตุผลเนื่องจากเพื่อให้ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนได้รับการสอนโดยเน้นความรู้เรื่องการเลือกซื้ออาหารกระป๋องจากครุและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น นักเรียนจึงเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องก่อนเลือกซื้อ ประกอบกับนักเรียนอาจต้องช่วยผู้ปกครองซื้ออาหารกระป๋อง จึงมีโอกาสนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ประกอบการเลือกซื้ออาหารกระป๋อง ทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติดีมากในเรื่องดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ ยศแก้ว (2530) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริศจี ศิริบุญย์ (2531) ปาลีรัฐ พิทักษ์ดำรงกิจ (2538) วัฒนา ประกอบแสง (2538) สุดาวรรณ ชันธมิตร (2538) และศิริลักษณ์ เลิศวิริยจิตต์ (2538) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 11 ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ 6 ข้อ คือ "ฉันบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่อาหารในกล่องโฟมบรรจุอาหาร" อาจเนื่องมาจากการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการบริโภค ในปัจจุบันยังไม่มีการเน้นในเรื่องอันตรายของการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารและการหลีกเลี่ยงการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร ทำให้นักเรียนขาดความตระหนักถึงอันตราย รวมทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมให้งดเว้นการปฏิบัติในเรื่องการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารในชีวิตประจำวัน เพราะการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารกระทำกันอย่างแพร่หลาย สามารถใช้ได้สะดวกและทำให้อาหารดูน่ารับประทานขึ้น ประกอบกับเหตุผลการปฏิบัติของนักเรียนที่ระบุว่าไม่มีโอกาสบอก อาจเนื่องมาจากแม่ค้ามีกล่องโฟมใช้ เป็นภาชนะบรรจุอาหารเท่านั้น จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงในการใช้ภาชนะอื่นใส่แทนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

รายข้อเรื่อง "เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ฉันไปรับบริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาล" อาจเนื่องมาจากการวิจัย พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเรื่อง ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นสถานพยาบาลสำหรับผู้มีรายได้น้อย อยู่ในระดับพอใช้ จึงอาจทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้บริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐอยู่ในระดับพอใช้ด้วย เพราะนักเรียนอาจคิดว่าสถานบริการสำหรับผู้มีรายได้น้อย อาจจะให้บริการที่ไม่สะดวกและขาดเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย จึงไม่ค่อยนิยมไปใช้บริการ ซึ่งจากการวิเคราะห์รายจ่ายบริการทางการแพทย์ พบว่า รายจ่ายสำหรับบริการในโรงพยาบาลของรัฐมีแนวโน้มลดลงจาก 50% ในปี 2529 เป็น 46% ในปี 2531 และรายจ่ายสำหรับบริการในโรงพยาบาลและคลินิกเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 40% เป็น 46% ในระยะดังกล่าว (วิโรจน์ ตั้งเสถียรเจริญ, 2534) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอัตราการใช้บริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาลลดลง ในขณะที่อัตราการใช้บริการจากโรงพยาบาลและคลินิกของเอกชนมีเพิ่มขึ้นจากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจเป็นผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในระดับพอใช้

รายข้อเรื่อง "ฉันเก็บยาที่ใช้รักษาได้ผลไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาเพื่อรักษาครั้งต่อไป" นักเรียนส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ปฏิบัติเช่นนี้เพราะว่าเคยมีอาการป่วยแบบเดียวกันเป็นประจำ นักเรียนจึงอาจเก็บตัวอย่างยาที่เคยใช้รักษาได้ผลไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาในครั้งต่อไป ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวอาจทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้นครูควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

รายข้อเรื่อง "ฉันไปตรวจฟันที่คลินิกทำฟันทุกปี" เหตุผลอาจเนื่องมาจากนักเรียนบางคนยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคฟันผุ จึงทำให้ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจรักษาฟัน แม้ว่าจะได้รับความรู้เรื่องการรักษาสุขภาพปากและฟันมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้วก็ตาม ประกอบกับนักเรียนให้เหตุผลว่าจะไปรับบริการเมื่อมีอาการปวดฟันหรือฟันผุ เท่านั้น จึงอาจทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบริการสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้

ส่วนรายข้อเรื่อง "ฉันบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดความตระหนักถึงอันตรายที่ได้รับจากผงชูรส รวมทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างแท้จริงในชีวิตประจำวัน ประกอบกับแม่ค้าหรือผู้ประกอบการของนักเรียนอาจใช้ผงชูรสในการปรุงอาหารเป็นประจำ และเมื่อรับประทานอาหารที่ใส่ผงชูรสแล้ว

ก็ไม่เกิดอาการผิดปกติ จึงไม่สนใจที่จะบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหาร จึงเป็นผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับพอใช้

3.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย อาจเนื่องมาจากนักเรียนหญิงมีความทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย จึงอาจส่งผลให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชายด้วย

นอกจากนี้อาจเนื่องจากบทบาททางเพศที่แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดความแตกต่างทางเพศอย่างชัดเจน ซึ่งเด็กชายจะประพฤติดนเป็นสุภาพบุรุษ เข้มแข็ง เป็นผู้นำ ให้ความช่วยเหลือแก่สุภาพสตรีในด้านต่างๆ ทางฝ่ายหญิงก็ประพฤติดนเป็นกุลสตรี มีความอ่อนโยน ไม่แข็งกระด้าง รู้จักหน้าที่การงานของผู้หญิงภายในบ้าน (ผกา สัตยธรรม, 2530) ประกอบกับลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่จะมีการอบรมเด็กหญิงให้มีลักษณะที่สงบเสถียรเรียบร้อย เก่งในด้าน การบ้านการเรือน จึงทำให้ผู้ปกครองมักจะมอบหมายความรับผิดชอบดูแลในเรื่องการครัวให้กับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย ดังนั้นเด็กหญิงจึงมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติเกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริโภคมากกว่าเด็กชาย จึงอาจเป็นผลให้เด็กหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่าเด็กชาย ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพร ยศแก้ว (2530) พบว่า นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย และงานวิจัยของ ศิริศจี ศิริบุญย์ (2531) และสำเรีง วงษ์เผือก (2536) พบว่า นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนชาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชายทุกข้อ คือ "ฉันอ่านข้อมูลบนฉลากของหีบห่อสินค้าอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า" "ฉันล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน" "ฉันสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ" "ฉันบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหาร"

"ฉันซื้อน้ำปลาที่มีลักษณะใสสีน้ำตาลปนแดงและมีฉลากในการปรุงรสอาหาร" "ฉันจัดเก็บยาสำหรับรับประทานและยาใช้ภายนอกแยกออกจากกัน"

สำหรับรายชื่อเรื่อง "ฉันอ่านข้อมูลบนฉลากของหีบห่อสินค้าอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า" อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการโฆษณาสินค้าโดยใช้สื่อเช่น วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งโฆษณาดังกล่าวก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าของนักเรียนมากขึ้น ดังที่ผลการวิจัยของ นางลักษณ์ พงศ์พิสุทธิ (2529) พบว่า การโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีน้ำตาลทางโทรทัศน์มีอิทธิพลจูงใจต่อพฤติกรรมในการเลือกชนิดอาหารของเด็ก ปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อโฆษณาดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องของฉลาก ที่ช่วยให้สามารถทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของสินค้าแก่ประชาชน ดังนั้น นักเรียนหญิงซึ่งให้ความสนใจในเรื่องของการบริโภคมากกว่านักเรียนชาย จึงเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านฉลากสินค้าก่อนซื้อ เป็นผลให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวดีกว่านักเรียนชาย

รายชื่อเรื่อง "ฉันล้างผลไม้สดก่อนรับประทาน" "ฉันสังเกตลักษณะอาหารกระป๋องที่ไม่มีรอยบุบ บวม หรือมีสนิมก่อนซื้อ" "ฉันบอกผู้ปกครองไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหาร" "ฉันซื้อน้ำปลาที่มีลักษณะใส สีน้ำตาลปนแดง และมีฉลากในการปรุงอาหาร" ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนหญิงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบช่วยเหลือผู้ปกครองในด้านการครัวมากกว่านักเรียนชาย เด็กหญิงจึงอาจได้รับการอบรมในเรื่องของการบริโภคที่ถูกต้อง รวมทั้งได้รับการฝึกให้ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชาย

รายชื่อเรื่อง "ฉันจัดเก็บยาสำหรับรับประทานและยาใช้ภายนอกแยกออกจากกัน" ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนหญิงอาจได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือผู้ปกครอง ในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยในครอบครัวมากกว่านักเรียนชาย จึงทำให้นักเรียนหญิงมีโอกาสได้รับการอบรมให้มีการปฏิบัติในเรื่องของการใช้ยาและการเก็บยาที่ถูกต้องและปลอดภัย อันจะส่งผลให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวดีกว่านักเรียนชาย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีความรู้โดย ส่วนรวมอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น ครูควรจัดให้มีการเรียน การสอนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนให้คงอยู่ใน ระดับดี หรือให้ดียิ่งขึ้นไปตามลำดับ ในการจัดการเรียนการสอนจึงควรส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมในบทเรียนมากที่สุด โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติเพื่อช่วย ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถจำเนื้อหาได้ดี พร้อมทั้งมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง อันจะส่งผล ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ครูควรเน้นในเรื่องอันตราย จากของเล่นพลาสติก การใช้สารปรุงแต่งอาหาร และการเลือกรับบริการสุขภาพที่ถูกต้องและ ปลอดภัย ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ครูจึง ควรนำการเรียนการสอนแบบต่างๆ มาใช้กับนักเรียน เช่น การอภิปราย การรายงาน การนำ นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้ดีขึ้น
2. โรงเรียนควรจัดให้มีหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ ไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ เพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าของนักเรียน รวมทั้งมีการให้ความรู้โดย ใช้เสียงตามสายวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน และตอนกลางวันระหว่างพัก รับประทานอาหาร ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของการบริโภคเพื่อสุขภาพแก่นักเรียน
3. ทางด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทางโรงเรียนควรมีการ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งให้คำแนะนำ เกี่ยวกับเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพโดยผ่านทางเสียงตามสาย หรือการจัดป้ายนิเทศเพื่อ เผยแพร่ความรู้ในสถานที่ต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้เรื่องการบริโภคเพื่อ สุขภาพให้ดีขึ้นต่อไป

4. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ต้องแก้ไข ดังนั้น ครูควรส่งเสริมและปลูกฝังเพื่อพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพให้คงอยู่ในระดับดีหรือดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะทัศนคติที่ดีจะส่งผลให้มีการปฏิบัติที่ดีตามด้วย อย่างไรก็ตาม พบว่านักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้ในเรื่องการรับประทานอาหาร การใช้อาหารรักษาโรค และการรับบริการสุขภาพที่ถูกต้องและปลอดภัย ดังนั้น ครูควรรีให้ความรู้ที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขทัศนคติที่ไม่ถูกต้องของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนมากขึ้น เช่น ครูควรจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ไปศึกษาจากสถานที่จริง หรือนำอุปกรณ์การสอนที่เป็นของจริงมาให้เด็กเรียนดู พร้อมทั้งชี้ให้นักเรียนเห็นประโยชน์และโทษของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น นอกจากนี้อาจเชิญวิทยากร เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขบรรยายเพื่อให้ความรู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภค อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้อง

5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี แต่ยังมีบางส่วนที่ต้องแก้ไข ดังนั้นครูควรรีให้ความรู้และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้อง รวมทั้งดูแลในเรื่องของการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพของนักเรียนให้มีความถูกต้องอยู่เสมอ เพื่อให้เด็กสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สำหรับการจัดการเรียนการสอนครูควรจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพมากขึ้น เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การจัดสิ่งแวดล้อม การสำรวจ การสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเน้นในเรื่องการใช้อาหารและเครื่องดื่ม การรับบริการสุขภาพจากสถานบริการสุขภาพของรัฐบาล การเก็บยาไว้เป็นตัวอย่างในการซื้อยาเพื่อรักษาครั้งต่อไป การไปตรวจฟันที่คลินิกทำฟันทุกปี และการบอกผู้ประกอบอาหารไม่ให้ใส่ผงชูรสในการปรุงอาหาร เนื่องจากนักเรียนมีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับพอใช้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรรีใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยครูควรเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคเพื่อสุขภาพที่ถูกต้องแก่เด็กเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และควรทำการศึกษากับนักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งผลที่ได้สามารถนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับชั้น และสภาพท้องถิ่นของนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพระหว่างนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไป
3. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพกับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่อาจมีผลต่อความรู้ และการปฏิบัติของนักเรียน เช่น บิดา มารดา ครู เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพ กับปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพของนักเรียน เช่น ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา อาชีพของบิดาหรือมารดา รายได้ของครอบครัว ขนาดของครอบครัว เป็นต้น
5. ในการศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคน้ำเพื่อสุขภาพ ควรใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบประกอบกัน เช่น การวัดความรู้โดยใช้แบบสอบถาม วัดทัศนคติโดยใช้การสัมภาษณ์ และวัดการปฏิบัติโดยใช้การสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด